

ಶ್ರೀಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಪ್ರಥಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ಶ್ರೀಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

## ॥ ಪ್ರಥಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಸದ್ಗುಣಾನಾಂ ವರ್ಣನಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಯೌವರಾಜ್ಯೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ  
ದಶರಥಸ್ಯ ವಿಚಾರಸ್ತದರ್ಥಂ ಮಂತ್ರಣಾಂ ಕರ್ತುಂ ವಿಭಿನ್ನನರೇಶಾನಾಂ  
ಪೌರಾಣಾಂ ಜಾನಪದಾನಾಂ ಚ ರಾಜ್ಞಾ ಸ್ವಸಂಸದಿ ಸಮಾಹ್ವಾನಂ

ಗಚ್ಛತಾ ಮಾತುಲಕುಲಂ ಭರತೇನ ತದಾನಘಃ |  
ಶತ್ರುಘ್ನೋ ನಿತ್ಯಶತ್ರುಘ್ನೋ ನೀತಃ ಪ್ರೀತಿಪುರಸ್ಕೃತಃ || 2.1.1 ||

ಸ ತತ್ರ ನೃವಸದ್ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸಹ ಸತ್ಕಾರಸತ್ಕೃತಃ |  
ಮಾತುಲೇನಾಶ್ವಪತಿನಾ ಪುತ್ರಸ್ನೇಹೇನ ಲಾಲಿತಃ || 2.1.2 ||

ತತ್ರಾಪಿ ನಿವಸಂತೌ ತೌ ತರ್ಪ್ಯಮಾಣೌ ಚ ಕಾಮತಃ |  
ಭ್ರಾತರೌ ಸ್ಮರತಾಂ ವೀರೌ ವೃದ್ಧಂ ದಶರಥಂ ನೃಪಂ || 2.1.3 ||

ರಾಜಾಪಿ ತೌ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸಸ್ಮಾರ ಪ್ರೋಷಿತೌ ಸುತೌ |  
ಉಭೌ ಭರತಶತ್ರುಘ್ನೌ ಮಹೇಂದ್ರವರುಣೋಪಮೌ || 2.1.4 ||

ಸರ್ವ ಏವ ತು ತಸ್ಯೇಷ್ಟಾಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ |  
ಸ್ವಶರೀರಾದ್ ವಿನಿವೃತ್ತಾಶ್ಚತ್ವಾರ ಇವ ಬಾಹವಃ || 2.1.5 ||

ತೇಷಾಮಪಿ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಮೋ ರತಿಕರಃ ಪಿತುಃ |  
ಸ್ವಯಂಭೂರಿವ ಭೂತಾನಾಂ ಬಭೂವ ಗುಣವತ್ತರಃ || 2.1.6 ||

ಸ ಹಿ ದೇವೈರುದೀರ್ಣಸ್ಯ ರಾವಣಸ್ಯ ವಧಾರ್ಥಿಭಿಃ |  
ಅರ್ಥಿತೋ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಜಜ್ಞೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಸನಾತನಃ || 2.1.7 ||

ಕೌಸಲ್ಯಾ ಶುಶುಭೇ ತೇನ ಪುತ್ರೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ |  
ಯಥಾ ವರೇಣ ದೇವಾನಾಮದಿತಿರ್ವಜ್ರಪಾಣಿನಾ || 2.1.8 ||

ಸ ಹಿ ರೂಪೋಪಪನ್ನಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನನಸೂಯಕಃ |  
ಭೂಮಾವನುಪಮಃ ಸೂನುಗುಣೈರ್ಧರಧೋಪಮಃ || 2.1.9 ||

ಸ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಮೃದುಪೂರ್ವಂ ಚ ಭಾಷತೇ |  
ಉಚ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ಪರುಷಂ ನೋತ್ತರಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ || 2.1.10 ||

ಕದಾಚಿದುಪಕಾರೇಣ ಕೃತೇನೈಕೇನ ತುಷ್ಯತಿ |  
ನ ಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ಶತಮಪ್ಯಾತ್ಮವತ್ತಯಾ || 2.1.11 ||

ಶೀಲವೃದ್ಧೈರ್ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧೈರ್ವಯೋವೃದ್ಧೈಶ್ಚ ಸಜ್ಜನೈಃ |  
ಕಥಯನ್ನಾಸ್ತ ವೈ ನಿತ್ಯಮಸ್ತ್ರಯೋಗ್ಯಾಂತರೇಷ್ಟಪಿ || 2.1.12 ||

ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಮಧುರಾಭಾಷೀ ಪೂರ್ವಭಾಷೀ ಪ್ರಿಯಂವದಃ |  
ವೀರ್ಯವಾನ್ ಚ ವೀರ್ಯೇಣ ಮಹತಾ ಸ್ವೇನ ವಿಸ್ಮಿತಃ || 2.1.13 ||

ನ ಚಾನ್ಯತಕಥೋ ವಿದ್ವಾನ್ ವೃದ್ಧಾನಾಂ ಪ್ರತಿಪೂಜಕಃ |  
ಅನುರಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಭಿಶ್ಚ ಪ್ರಜಾಶ್ಚಾಪ್ಯನುರಜ್ಯತೇ || 2.1.14 ||

ಸಾನುಕ್ರೋಶೋ ಜಿತಕ್ರೋಧೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರತಿಪೂಜಕಃ |  
ದೀನಾನುಕಂಪೀ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಗ್ರಹವಾಂಛುಚಿಃ || 2.1.15 ||

ಕುಲೋಚಿತಮತಿಃ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ಸ್ವಧರ್ಮಂ ಬಹು ಮನ್ಯತೇ |  
ಮನ್ಯತೇ ಪರಯಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಮಹತ್ ಸ್ವರ್ಗಫಲಂ ತತಃ || 2.1.16 ||

ನಾಶ್ರೇಯಸಿ ರತೋ ಯಶ್ಚ ನ ವಿರುದ್ಧಕಥಾರುಚಿಃ |  
ಉತ್ತರೋತ್ತರಯುಕ್ತೀನಾಂ ವಕ್ತಾ ವಾಚಸ್ಪತೀರ್ಯಥಾ || 2.1.17 ||

ಅರೋಗಸ್ತರುಣೋ ವಾಗ್ಮೀ ವಪುಷ್ಮಾನ್ ದೇಶಕಾಲವಿತ್ |  
ಲೋಕೇ ಪುರುಷಸಾರಜ್ಞಃ ಸಾಧುರೇಕೋ ವಿನಿರ್ಮಿತಃ || 2.1.18 ||

ಸ ತು ಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ |  
ಬಹಿಶ್ಚರ ಇವ ಪ್ರಾಣೋ ಬಭೂವ ಗುಣತಃ ಪ್ರಿಯಃ || 2.1.19 ||

ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವ್ರತಸ್ನಾತೋ ಯಥಾವತ್ ಸಾಂಗವೇದವಿತ್ |  
ಇಷ್ಟಸ್ರೇ ಚ ಪಿತುಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಬಭೂವ ಭರತಾಗ್ರಜಃ || 2.1.20 ||

ಕಲ್ಯಾಣಾಭಿಜನಃ ಸಾಧುರದೀನಃ ಸತ್ಯವಾಗೃಜುಃ |  
ವೃದ್ಧೈರಭಿವಿನೀತಶ್ಚ ದ್ವಿಜೈರ್ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿಭಿಃ || 2.1.21 ||

ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥತತ್ತ್ವಜ್ಞಃ ಸ್ಮೃತಿಮಾನ್ ಪ್ರತಿಭಾನವಾನ್ |  
ಲೌಕಿಕೇ ಸಮಯಾಚಾರೇ ಕೃತಕಲ್ಪೋ ವಿಶಾರದಃ || 2.1.22 ||

ನಿಭೃತಃ ಸಂವೃತಾಕಾರೋ ಗುಪ್ತಮಂತ್ರಃ ಸಹಾಯವಾನ್ |  
ಅಮೋಘಕ್ರೋಧಹರ್ಷಶ್ಚ ತ್ಯಾಗಸಂಯಮಕಾಲವಿತ್ || 2.1.23 ||

ದೃಢಭಕ್ತಿಃ ಸ್ಥಿರಪ್ರಜ್ಞೋ ನಾಸದ್ಗ್ರಾಹೀ ನ ದುರ್ವಚಃ |  
ನಿಸ್ತಂದ್ರೀರಪ್ರಮತ್ತಶ್ಚ ಸ್ವದೋಷಪರದೋಷವಿತ್ || 2.1.24 ||

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಶ್ಚ ಕೃತಜ್ಞಶ್ಚ ಪುರುಷಾಂತರಕೋವಿದಃ |  
ಯಃ ಪ್ರಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಯೋರ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ || 2.1.25 ||

ಸತ್ಸಂಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಣೇ ಸ್ಥಾನವಿನ್ನಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಚ |  
ಆಯಕರ್ಮಣ್ಯುಪಾಯಜ್ಞಃ ಸಂದೃಷ್ಟವ್ಯಯಕರ್ಮವಿತ್ || 2.1.26 ||

ಶ್ರೈಷ್ಠ್ಯಂ ಚಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹೇಷು ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಕೇಷು ಚ |  
ಅರ್ಥಧರ್ಮೌ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಸುಖತಂತ್ರೋ ನ ಚಾಲಸಃ || 2.1.27 ||

ವೈಹಾರಿಕಾಣಾಂ ಶಿಲ್ಪಾನಾಂ ವಿಜ್ಞಾತಾರ್ಥವಿಭಾಗವಿತ್ |  
ಆರೋಹೇ ವಿನಯೇ ಚೈವ ಯುಕ್ತೋ ವಾರಣವಾಜಿನಾಂ || 2.1.28 ||

ಧನುರ್ವೇದವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಲೋಕೇಽತಿರಥಸಮ್ಮತಃ |  
ಅಭಿಯಾತಾ ಪ್ರಹರ್ತಾ ಚ ಸೇನಾನಯವಿಶಾರದಃ || 2.1.29 ||

ಅಪ್ರದೃಷ್ಟಶ್ಚ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕ್ರುದ್ಧೈರಪಿ ಸುರಾಸುರೈಃ |  
ಅನಸೂಯೋ ಜಿತಕ್ರೋಧೋ ನ ದೃಪ್ತೋ ನ ಚ ಮತ್ಸರೀ || 2.1.30 ||

ನಾವಜ್ಞೇಯಶ್ಚ ಭೂತಾನಾಂ ನ ಚ ಕಾಲವಶಾನುಗಃ |  
ಏವಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ || 2.1.31 ||

ಸಮೃತಸ್ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಸುಧಾಯಾಃ ಕ್ಷಮಾಗುಣೈಃ |  
ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಬೃಹಸ್ಪತೇಸ್ತುಲ್ಯೋ ವೀರ್ಯೇ ಚಾಪಿ ಶಚೀಪತೇಃ || 2.1.32 ||

ತಥಾ ಸರ್ವಪ್ರಜಾಕಾಂತ್ಯೈಃ ಪ್ರೀತಿಸಂಜನನೈಃ ಪಿತುಃ |  
ಗುಣೈರ್ವಿರುರುಚೇ ರಾಮೋ ದೀಪ್ತಃ ಸೂರ್ಯ ಇವಾಂಶುಭಿಃ || 2.1.33 ||

ತಮೇವಂವೃತ್ತಸಂಪನ್ನಮಪ್ರದೃಷ್ಟಪರಾಕ್ರಮಂ |  
ಲೋಕನಾಥೋಪಮಂ ನಾಥಮಕಾಮಯತ ಮೇದಿನೀ || 2.1.34 ||

ಏತೈಸ್ತು ಬಹುಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ ಗುಣೈರನುಪಮೈಃ ಸುತಂ |  
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಶರಥೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ರೇ ಚಿಂತಾಂ ಪರಂತಪಃ || 2.1.35 ||

ಅಥ ರಾಜ್ಞೋ ಬಭೂವೈವ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ಚಿರಜೀವಿನಃ |  
ಪ್ರೀತಿರೇಷಾ ಕಥಂ ರಾಮೋ ರಾಜಾ ಸ್ಯಾನ್ಮಯಿ ಜೀವತಿ || 2.1.36 ||

ಏಷಾ ಹ್ಯಸ್ಯ ಪರಾ ಪ್ರೀತಿರ್ಹೃದಿ ಸಂಪರಿವರ್ತತೇ |  
ಕದಾ ನಾಮ ಸುತಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಭಿಷಿಕ್ತಮಹಂ ಪ್ರಿಯಂ || 2.1.37 ||

ವೃದ್ಧಿಕಾಮೋ ಹಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವಭೂತಾನುಕಂಪಕಃ |  
ಮತ್ತಃ ಪ್ರಿಯತರೋ ಲೋಕೇ ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ವೃಷ್ಟಿಮಾನ್ || 2.1.38 ||

ಯಮಶಕ್ರಸಮೋ ವೀರ್ಯೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮೋ ಮತೌ |  
ಮಹೀಧರಸಮೋ ಧೃತ್ಯಾಂ ಮತ್ತಶ್ಚ ಗುಣವತ್ತರಃ || 2.1.39 ||

ಮಹೀಮಹಮಿಮಾಂ ಕೃತ್ಸಾಮಧಿತಿಷ್ಠಂತಮಾತ್ಮಜಂ |  
ಅನೇನ ವಯಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಥಾ ಸ್ವರ್ಗಮವಾಪ್ನುಯಾಂ || 2.1.40 ||

ಇತ್ಯೇವಂ ವಿವಿಧೈಸ್ತೈಸ್ತೈರನ್ಯಪಾರ್ಥಿವದುರ್ಲಭೈಃ |  
ಶಿಷ್ಟೈರಪರಿಮೇಯೈಶ್ಚ ಲೋಕೇ ಲೋಕೋತ್ತರೈರ್ಗುಣೈಃ || 2.1.41 ||

ತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತದಾ ರಾಜಾ ಯುಕ್ತಂ ಸಮುದಿತೈರ್ಗುಣೈಃ |  
ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸಚಿವೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಯೌವರಾಜ್ಯಮಮನ್ಯತ || 2.1.42 ||

ದಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ಭೂಮೌ ಚ ಘೋರಮುತ್ಪಾತಜಂ ಭಯಂ |  
ಸಂಚಚಕ್ಷೇಽಥ ಮೇಧಾವೀ ಶರೀರೇ ಚಾತ್ಮನೋ ಜರಾಂ || 2.1.43 ||

ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾನನಸ್ಯಾಥ ಶೋಕಾಪನುದಮಾತ್ಮನಃ |  
ಲೋಕೇ ರಾಮಸ್ಯ ಬುಬುಧೇ ಸಂಪ್ರಿಯತ್ವಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ || 2.1.44 ||

ಆತ್ಮನಶ್ಚ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಚ ಶ್ರೇಯಸೇ ಚ ಪ್ರಿಯೇಣ ಚ |  
ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಾಲೇ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವರಿತವಾನ್ ನೃಪಃ || 2.1.45 ||

ನಾನಾನಗರವಾಸ್ತವ್ಯಾನ್ ಪೃಥಗ್ಜಾನಪದಾನಪಿ |  
ಸಮಾನಿನಾಯ ಮೇದಿನ್ಯಾಂ ಪ್ರಧಾನಾನ್ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ || 2.1.46 ||

ತಾನ್ ವೇಶ್ಮನಾನಾಭರಣೈರ್ಯಥಾರ್ಹಂ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಾನ್ |  
ದದರ್ಶಾಲಂಕೃತೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಜಾಪತಿರಿವ ಪ್ರಜಾಃ || 2.1.47 ||

ನ ತು ಕೇಕಯರಾಜಾನಂ ಜನಕಂ ವಾ ನರಾಧಿಪಃ |  
ತ್ವರಯಾ ಚಾನಯಾಮಾಸ ಪಶ್ಚಾತ್ತೌ ಶ್ರೋಷ್ಯತಃ ಪ್ರಿಯಂ || 2.1.48 ||

ಅಥೋಪವಿಷ್ಟೇ ನೃಪತೌ ತಸ್ಮಿನ್ ಪರಪುರಾರ್ದನೇ |  
ತತಃ ಪ್ರವಿವಿಶುಃ ಶೇಷಾ ರಾಜಾನೋ ಲೋಕಸಮ್ಮತಾಃ || 2.1.49 ||

ಅಥ ರಾಜವಿತೀರ್ಣೇಷು ವಿವಿಧೇಷ್ಟಾಸನೇಷು ಚ |  
ರಾಜಾನಮೇವಾಭಿಮುಖಾ ನಿಷೇದುರ್ನಿಯತಾ ನೃಪಾಃ || 2.1.50 ||

ಸ ಲಬ್ಧಮಾನೈರ್ವಿನಯಾನ್ವಿತೈರ್ನೃಪೈಃ  
ಪುರಾಲಯೈರ್ಜಾನಪದೈಶ್ಚ ಮಾನವೈಃ |

ಉಪೋಪವಿಷ್ಟೈರ್ನೃಪತಿವೃತೋ ಬಭೌ  
ಸಹಸ್ರಚಕ್ಷುರ್ಭಗವಾನಿವಾಮರೈಃ || 2.1.51 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ  
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಪ್ರಥಮಃ ಸರ್ಗಃ ||